

Pētām vārdu

1. Lasi tekstu! Meklē vārdus, kas nav saprotami, un noskaidro to nozīmi!

Kāpēc tu paņēmi manu ķoci? – Niķis jautāja brāļukam. – Tas ir mans sēņu ķocis.

– Grozi kā gribi, grozs paliek grozs, – atbildēja Riķis, grozīdams grozu, – te nekur nav rakstīts, ka šis būtu tavs grozs.

– Kad es to pirku gadatirgū no Rucavas rūķa, viņš teica, ka tas esot ķocis, – neatlaidās Niķis.

– A-ā, no Rucavas rūķa, – novilkā Riķis. – Tiem jau pavisam citāda valoda nekā pārējiem rūķiem. Viņi saka: “Rau, naģes sāk lēkāt un svēteļi laisties, tad jau būs jāaizved uz tirgu kāds ķocis ar strimalām, kamēr nav pienācis knaušu laiks.” Vai tavā ķocī nebija ielēkusi kāda naģe?

Fragments no Ērika Kūļa darba “Svešās zemes pasaka”

Izlasi visu Ērika Kūļa pasaku no grāmatas “Niķa un Riķa stiķi”!

2. Pārī veidojiet vārdu kartītes ar skaidrojumiem!

2.1. Pajautājiet klasesbiedriem vai skolotājam vārda skaidrojumu!

2.2. Ja vārda skaidrojums nav zināms, sameklējiet to vārdnīcā!

2.3. Vienā kartītes pusē rakstiet vārdu, otrā – vārda skaidrojumu!

Piemērs

strimala

reņģe (Kurzemē)

- Izraksti nesaprotamos vārdus arī no citām grāmatām, piemēram, “Gostūs pi Boņuka” (I. Šuplinska, L. Rundāne, A. Andrejeva, 2017), “Piec ait kalns” (H. Lāksonena, 2015)!

2.4. Ļemiet pa vienai kartītei un uzdodiet viens otram jautājumu par konkrētā vārda nozīmi!

Kartītes ar vārdiem, kuru nozīmi nezini, atliec malā, noskaidro vārda nozīmi un spēlē vēlreiz!

2.5. Veidojiet teikumus, iesaistot kartītēs iekļautos vārdus!

2.6. Savstarpēji novērtējiet teikumus, pārliecinoties, ka esat sapratuši vārdu nozīmi!

3. Atzīmē tos paņēmienus, kurus izmantoji vārdu nozīmju skaidrošanā!

Meklēju vārdnīcās (grāmatās).	
Meklēju vārdnīcā <i>www.tezaurs.lv</i> .	
Jautāju skolotājam.	
Jautāju tētim, mammai, vecmāmiņai u. c.	
Atradu skaidrojumu tekstā.	
Izdomāju pats.	

4. Saliec vārdu kartītes alfabēta secībā, pēc tam aicini klasesbiedru pārbaudīt, vai esi to paveicis pareizi!

5. Strādājiet pāri vai grupā! Izdomājiet valodas spēli, kurā izmantosiet izgatavotās kartītes!

5.1. Izlasiet spēles “Alfabēta taisne” noteikumus!

Alfabēta taisne

Spēlē grupās vai pāros.

Dalībnieki vienojas, cik ilgi spēlēs spēli.

Uzdevums: veikli aizpildīt tabulu – ierakstīt vārdus tā, lai vārdu otrie burti veidotu alfabētu.

Pēc norunātā laika spēli pārtrauc.

Grupas vai pāri apmainās lapām un pārbauda uzrakstīto.

Par pareizi uzrakstītu vārdu piešķir 1 punktu.

Uzvar grupa vai pāris, kam ir lielākais punktu skaits.

A
Ā
B
C
Č
D
E
Ē
F
G
Ģ
H
I
Ī
J
K
Ķ

L
Ļ
M
N
Ņ
O
P
R
S
Š
T
U
Ū
V
Z
Ž

5.2. Izdomājiet noteikumus savai valodas spēlei! Vienojieties, kādā formā tos pierakstīsiet!

Piemēri

Ripināt metamo kauliņu.

Ripina metamo kauliņu.

Jāripina metamais kauliņš.

5.3. Iedodiet uzrakstītos noteikumus citai grupai!

5.4. Spēlējiet valodas spēles pēc citu izstrādātiem noteikumiem!

- 5.5. Rakstiet komentārus par to, kas izdevies labi un kas ir jāuzlabo!
- 5.6. Izvērtējiet un apkopojiet komentārus, kurus saņēmāt par savu spēli!
- 5.7. Veiciet savas spēles uzlabojumus!
- 5.8. Izveidojiet savas klases valodas spēļu grāmatu! Rīkojiet grāmatas atvēršanas svētkus un uzaiciniet uz tiem citu klasi, vecākus u. c.!

6. Lasi skaitāmpantus!

Enik benik sikel sā,	Ačum bačum čumba čū,	Oliņ boliņ, džimpiņ rimpīņ,
Enik benik bā!	Čūči rumbā ačum bū,	Kājiņ vējiņ, bums!
	Tere tere coma tas,	
	Ačum bačum čumba čas.	

- 6.1. Izdomā, ko varētu nozīmēt katrs vārds skaitāmpantos!
- 6.2. Saceri dažādus skaitāmpantus ar paša izdomātiem vārdiem un izskaidro to nozīmi klasesbiedriem! Varbūt kādam no izdomātajiem vārdiem nav nozīmes?

7. Lasi dzejoļus un pēc parauga saceri dzejoli ar atskaņām!

Māra Cielēna

Pēters Brūveris

Gērbšanās

Labā kāja ielien alā,
Izlien laukā otrā galā.
Kreisā kāja ielien alā,
Izlien laukā otrā galā.
Tagad galva ielien alā,
Izlien laukā otrā galā.
Kājas galvai uzsauc:
“Čau!”
Tu tik ātri galā jau?”

Atskaņas

Ja sakām mēs vārdu – KĀJA,
Tad atskaņa tam ir – ...?
Ja sakām mēs vārdu – GALVA,
Tad atskaņa tam ir – ...?
Ja sakām mēs vārdu – CELIS,
Tad atskaņa tam ir – ...?
Ja sakām mēs vārdu – MĒLE,
Tad atskaņa tam ir – ...?
Ja sakām mēs vārdu – ZIBENS,
Tad atskaņa tam ir – ...?
Ja sakām mēs vārdu – GUDRS,
Tad atskaņa tam ir – ...?
Muļķis?
Nevar būt!

Māra Cielēna

Miegs

Dators nožāvājas gari,
 Avīze un žurnāls arī,
 Grāmatiņa pretī turas,
 Izslīn gaisā lapu spuras;
 Tomēr vāki ciet jau krīt,
 Neko vairs nevar izla...

Kā sacerēt dzejoli?

- Izdomā pēc iespējas vairāk vārdu ar atskaņām un pieraksti!
- Izvēlies vārdus, kurus izmantosi dzejolī!
- Iesaisti šos vārdus teikumos, saceri dzejoli!

Atskaņas – skaņu grupa, kas atkārtojas dzejoļa rindu nobeigumos.

7.1. Kopā ar klasesbiedriem izdomā dzejoļiem dažādas nominācijas:

īsākais, garākais, smieklīgākais, interesantākais dzejolis u. c.!

Sagatavojies klasesbiedru sacerēto dzejoļu izvērtēšanai!

7.2. Nolasi savu dzejoli klasē skaļi un izteiksmīgi! Piešķir klasesbiedru dzejoļiem nominācijas! Pamato savu izvēli!

7.3. Izdomā, kā vēl var sacerēt dzejoli! Uzraksti to pa soļiem un izveido atgādni!

8. Veic savu prasmju pašvērtējumu un aizpildi tabulu!

	Es protu, varu	Jā	Daļēji	Nē
1.	<ul style="list-style-type: none"> • veidot vārdu sarakstu alfabēta secībā; • atpazīt atsevišķus apvidvārdus; 			
2.	<ul style="list-style-type: none"> • pareizi, apzināti un izteiksmīgi lasīt dažādus tekstus; • skaidrot atsevišķu apvidvārdu nozīmi; • uzrakstīt valodas spēles noteikumus; 			
3.	<ul style="list-style-type: none"> • izdomāt valodas spēli; • izvērtēt ieteikumus savam darbam; • sacerēt skaitāmpantus/dzejoli. 			